BURUNDI

DHARURA : Kukomesha kulazimishwa kurudishwa kwa wakimbizi wa Burundi nchini Tanzania

Tamko la kuwarejesha makwao kwa lazima na Tanzania mnamo Desemba 2024: Hatari inayokaribia kwa wakimbizi wa Burundi, jumuiya ya kimataifa lazima ichukue hatua!

Mai 28 , 2024

Mashirika ya kiraia ya Burundi yalioyo tia saini tamko hili yametiwa wasiwasi sana na mzozo wa kibinadamu unaoathiri wakimbizi wa Burundi nchini Tanzania. Hali hii, ambayo imeendelea na kuwa mbaya zaidi tangu mwisho wa 2019, inapaswa kutia wasiwasi mkubwa wale wote wanaozingatia maadili ya haki za binadamu.

Wakilazimika kuikimbia nchi yao ya Burundi kutokana na ghasia na ukosefu wa utulivu uliotokana na mgogoro wa 2015, wakimbizi hao walipata hifadhi nchini Tanzania. Hata hivyo, mbali na kuwa patatulivu , nchi hii mwenyeji imekuwa uwanja wa mfululizo wa ukatili unaofanywa na polisi na vikosi vya kijasusi vya Burundi na Tanzania. Operesheni

zinazofanywa chini humo haswa nyakati za usiku husababisha kutoweka kwa lazima, kuwekwa kizuizini kiholela na mateso, na kufanya kambi za wakimbizi kuwa mahali pa bughudha badala ya mahala salama kwao.

Ripoti kutoka kwa NGOs, kama vile Human Rights Watch [1] , ni mbaya sana. Vyanzo vinavyoaminika vinafichua kuwa vitendo hivi vya kutisha viliathiri angalau watu 18 wanaotambulika, ingawa idadi halisi huenda ikawa kubwa zaidi. Kukamatwa na kutoweka kwa wakimbizi wa Burundi mara nyingi hutokea katika hali kimya kimya , bila kibali cha kukamatwa, na hivyo kuzidisha wasiwasi na hofu miongoni mwa wakimbizi. Vitendo hivi vinajumuisha ukiukwaji wa wazi wa haki za binadamu, na kusababisha mateso yasiyoelezeka sio tu kwa wafungwa lakini pia kwa familia zao ambazo zimesalia bila habari. Mahabusu, wanaotuhumiwa bila ushahidi wa hatia, huhojiwa kikatili na kulazimika kuishi katika mazingira ya udhalilishaji, yanayoambatana na mateso ya kila aina, ikiwa ni pamoja na shoti za umeme, kupakwa pilipili na unyanyasaji mwingine mkubwa wa kimwili.

Kauli iliyotolewa mwaka 2020 na Inspekta Jenerali wa Polisi wa Tanzania Bw. Simon NYOKORO SIRRO, akitangaza nia yake ya "kusafisha" kambi za wakimbiziilichochea hofu zaidi miongozi mwa wakimbizi kutoka Burundi.Kauli hii ilifuatiwa na mauaji na kupatikana kwa maiti mnamo mwaka 2021 na tena hivi karibuni mwaka 2024. Vitendo hivi vya unyanyasaji ni dalili za mgogoro mkubwa wa kibinadamu na ukiukwaji wa wazi wa haki za binadamu.

Ili kufanya maisha yao yawe ya kero na kuwalazimisha kurejea, mamlaka za Tanzania hazijaacha jitihada zao ili kufikia lengo hili la kudharauliwa. Walikata vyanzo vyote vya kujikimu: uharibifu wa mashamba ya wakimbizi, kufungwa kwa masoko ya biashara ndogo ndogo, kunyang'anywa pikipiki zao, beskeli na kutia vizuizi vikali vya harakati zote, kufungwa kwa shule na vituo vya afya. Wanawake na watoto wako katika mazingira magumu zaidi, wanakabiliwa na unyanyasaji wa kijinsia na aina zingine za unyanyasaji wa kimwili na kisaikolojia.

Tungependa kutaja pia hatua za kibaguzi zinazochukuliwa haswa dhidi ya wakimbizi wa Burundi, zinazodhihirisha wazi kuwa wanarejeshwa makwao pasina hiari yao. Kwa mfano, huko Nyarugusu, shughuli za kilimo za Wakongo zinaendelea kama kawaida, wakati Warundi wamepigwa marufuku kufanya shughuli hizo hizo. Hii inaonyesha ubaguzi wa wazi na shinikizo lililowekwa kwa Warundi kuondoka.

Matangazo yaliyotolewa na serikali ya Tanzania ya kuwarejesha nyumbani wakimbizi kwa lazima ifikapo Desemba 2024 ni ukiukaji mwingine wa kanuni za kutorejesha makwao kimabavu wakimbizi na badala yake kuwapa ulinzi. Kanuni ya kutorejesha nyumbanu ni nguzo ya msingi ya sheria ya kimataifa ya wakimbizi, ambayo inapiga marufuku kumrejesha mtu katika nchi ambayo ana hatari ya kuteswa. Kwa kulazimisha urejeshaji makwao kwa lazima, Tanzania inapuuza kanuni hii na kuhatarisha maisha ya maelfu ya wakimbizi wa Burundi. Hatua hii, ambayo ni sehemu ya sera ya shinikizo la mara kwa mara, inalenga kwa uwazi kufanya maisha ya wakimbizi yasiwe ya kuvumilika ili kuwalazimisha kurejea katika nchi yao, ambako wanakabiliwa na hatari kubwa na mateso mengi

Tangu kuapishwa kwa Rais Ndayishimiye mwaka 2020, wakimbizi wa Burundi walikuwa wameweka matumaini yao katika kuimarika kwa hali hiyo, jambo ambalo liliwatia moyo na wengine kuamua kurejea. Hata hivyo, wengi wa waliorejea walikumbana na matatizo

[1] [1] Tanzania: Wakimbizi wa Burundi waathiriwa na kutoweka na kuteswa | Human Rights Watch (hrw.org)

mbalimbali, yakiwemo mauaji, utekaji nyara na wengine kulazimika kuikimbia nchi tena. Mifano hii halisi inaonyesha uzito wa hali :

- Mbarushimana Emmanuel kutoka wailaya ya Buhiga mkoanu Karusi aliyerejeshwa nyumbani mwaka 2020, aliuawa mwaka 2020;
- Ntwari René Pacifique kutoka wilaya ya Kijiji cha Kabanga wilaya ya Busoni mkoani la Kirundo, aliyerejeshwa nyumbani mwaka wa 2020, aliuawa mwaka wa 2021;
- Harerimana Jean Pierre kutoka mkoa wa Kayanza, aliyerejeshwa nyumbani mnamo 2020, aliuawa mnamo Januari 2021;
- Nyandwi Ferdinand, almaarufu Kambayingwe, aliuawa mnamo Novemba 26, 2022 huko Kirundo na maafisa wa kutekeleza sheria na wanamgambo wa Imbonerakure wa CNDD-FDD;
- Christophe Niyonzima kutoka wilaya ya Bugabira mkoani Kirundo, alikamatwa Agosti 23, 2021 huko Masanganza kati ya Kirundo na Ngozi na idara ya upelelezi ya kijeshi na hajapatikana hadi leo.

Matukio haya ya kusikitisha yanaonyesha kuwa kurejea kwa wakimbizi Burundi ni hatari kubwa kwa uhai wa wakimbizi. Mashirika yanayotia saini taarifa hii ya tahadhari pia yanakemea vikali tabia ya Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi nchini Tanzania, ambalo linaonekana kukubali shinikizo la sera hii kandamizi na kushiriki katika hilo badala ya kuchangia katika kupunguza mateso ya wakimbizi.

Kwa kumalizia, mashirika yaliyotia saini tamko hili yamezingatia maudhui ya tamko la hivi majuzi [2] lililochapishwa tarehe 22 Mei, 2024 kwenye tovuti ya UNHCR/Afrika, yenye kichwa "Tamko la kurudi kwa hiari kutoka Tanzania kwenda Burundi". Hata hivyo, mashirika 19 yaliyotia saini yanaeleza wasiwasi wao juu ya uthabiti wa uhakikisho uliotolewa na UNHCR katika kujibu makakwaa yaliyotamkwa na Rais wa Jamhuri ya Tanzania, Mheshimiwa Samia SULUHU HASSAN , wakati wa mkutano wa Kamanda Mkuu wa Vikozi vya Ulinzi wa Tanzania ilikuwa Januari 22 2024 huko jijini Dar es Salaam, mji mkuu wa kiuchumi. .

Nchini Tanzania, hata kabla ya uamuzi huu, wakimbizi wa Burundi mara kwa mara walikuwa wakirudishwa makwao kwa lazima, ukweli ambao UNHCR haikutaja katika taarifa yake. Hii ililenga tu mwisho wa kulazimishwa kurudi nyumbani. Hata hivyo, urejeshaji huu unafanyika katika mazingira ambayo yanahatarisha maisha ya wakimbizi, kiasi kwamba wanapendelea kurudi kuliko kufia huko.

Katika kukabiliana na hali hii ya kinyama na isiyovumilika, sisi, mashirika yaliyotia saini, tunaomba yafuatayo:

Kwa Serikali ya Tanzania:

§ Kuhakikisha inaadhamini ya usalama na haki za kimsingi za wakimbizi wa Burundi. Hatua zote za shuruti zinazolenga kuwarejesha nyumbani kwa lazima ,lazima zikome mara moja. Serikali ya Tanzania lazima iheshimu mikataba ya kimataifa kuhusu haki za

---

2

[2] **[Taarifa ya UNHCR kuhusu urejeshaji wa hiari kutoka Tanzania kwenda Burundi | UNHCR Afrika (unhcr.org)]**

wakimbizi, hasa kanuni ya kutorejesha nyumbabi kiùmabavu wakimbizi, na kuhakikisha mazingira salama na yenye hadhi kwa wakimbizi wote katika eneo lake.

Kwa Tume Kuu ya Wakimbizi nchini Tanzania:

- Kuzingatia sheria kikamilifu na kutetea, bila kuridhika, haki za wakimbizi wa Burundi kwa kupinga ushawishi wa kisiasa.
- Kutoa dhamana ya makazi mapya katika nchi nyingine kwa wakimbizi wa Burundi wanaoyataka, kwa kuunda ukanda wa kibinadamu na kuhakikisha hali ya heshima na salama.

Kwa Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC):

- Kutumia uwezo wake wote ili kulinda haki za raia wake kwa kuzuia Tanzania kukiuka haki za wakimbizi wa Burundi katika eneo lake. Jumuiya ya Afrika Mashariki haina budi kuikumbusha Tanzania misingi ya msingi ya haki za wakimbizi, ikiwa ni pamoja na kanuni ya kutorejesha uhamishoni, ili kuhakikisha ulinzi na heshima ya haki za wanyonge hawa kwa mujibu wa viwango vilivyopo vya kimataifa na kikanda.

Kwa Umoja wa Afrika (AU) kwa:

- Lazimisha pitia Tume yake ya Haki za Kibinadamu , kuheshimiwa kwa Mkataba wa Kampala unaohusiana na ulinzi na usaidizi wa watu waliohamishwa katika Afrika. Umoja wa Afrika lazima uingilie kati ili kuhakikisha kuwa Tanzania inaheshimu wajibu wake kwa watu waliohamishwa na wakimbizi, kwa kutekeleza hatua zinazohitajika ili kuhakikisha ulinzi na usaidizi wao kwa mujibu wa mkataba huu.

Kwa Jumuiya ya Kimataifa:

- Kutoa shinikizo kali kwa serikali ya Tanzania kusitisha mara moja sera ya kuwarejesha nyumbani wakimbizi wa Burundi kwa lazima iliyopangwa kufanyika Desemba 2024.
- Kuhimiza serikali ya Tanzania kuheshimu ahadi zake za kimataifa, pamoja na uwezekano wa kuwaadhibu wale waliohusika na dhuluma hizi.

Kwa nchi na mashirika mengine yanayochangia usaidizi kwa wakimbizi kote ulimwenguni:

- Kuongeza msaada unaokusudiwa kwa wakimbizi wote katika eneo la Maziwa Makuu ili kuboresha hali zao za maisha na kukidhi mahitaji yao ya kimsingi, kwa sababu kwa sasa wanaishi katika hali ya hatari sana inayohitaji usaidizi wa haraka.

Kwa NGOs na mashirika ya haki za binadamu:

- Imarisha ufuatiliaji kwa kuweka kumbukumbu za ukiukwaji na kuchapisha mara kwa mara ripoti za kina kuhusu ukiukwaji wa haki za binadamu unaowapata wakimbizi.
- Kuendelea kutoa usaidizi tosha na wa aina mbalimbali wa kibinadamu kwa wakimbizi wa Burundi, unaoshughulikia mahitaji yao ya kimsingi kama vile chakula, maji, matibabu, elimu na makazi, na kujitahidi kuboresha hali zao za maisha na ustawi. -kuwa wa jumla.

Kwa vyombo vya habari vya ndani na kimataifa:

- Kuendeleza utangazaji wa mara kwa mara na wa kina wa hali ya wakimbizi wa Burundi nchini Tanzania, ili kufahamisha na kutahadharisha maoni ya umma kitaifa na kimataifa.
- Himiza mwitikio wa dharura, ulioratibiwa na madhubuti wa kimataifa ili kushughulikia janga hili la kibinadamu.

Ilisainiwa mnamo Mei 28, 2024

Mashirika yaliyo saini :

1. Action des Chrétiens pour l'abolition de la torture au Burundi (ACAT Burundi)
2. Association des Journalistes Burundais en Exil (AJBE)
3. Association burundaise pour la protection des droits de l'homme et des personnes détenues (APRODH)
4. Coalition Burundaise des Défenseurs des Droits de l'Homme (CBDDH)
5. Coalition burundaise des défenseurs des droits de l'homme vivant dans les camps des réfugiés (CBDH/VICAR)
6. Coalition Burundaise pour la Cour Pénale Internationale (CB-CPI)
7. Coalition de la société civile pour le monitoring électoral (COSOME)
8. Collectif des Avocats pour la défense des Victimes de crimes de droit International commis au Burundi (CAVIB)
9. Ensemble pour le soutien des défenseurs des droits humains en danger (ESDDH)
10. Forum pour la Conscience et de Développement (FOCODE)
11. Forum pour le Renforcement de la société civile au Burundi (FORSC)
12. Light for all
13. Ligue ITEKA
14. Mouvement INAMAHORO
15. Mouvement des femmes et filles pour la Paix et la Sécurité au Burundi (MFFPS)
16. Réseau des Citoyens Probes (RCP)
17. SOS Torture-Burundi
18. Tournons la Page-Burundi (TLP-Burundi)
19. Union Burundaise des Journalistes (UBJ)

Kwa mawasiliano yoyote yanayowezekana na Waandishi wa Habari

Kirundi
Léopold SHARANGABO
Rais wa CBDH/VICAR

WhatsApp: +15794207145
Barua pepe: sharangaboleopold@gmail.com

Kifaransa
Eulalie NIBIZI
Mkurugenzi Mtendaji wa CBDDH
WhatsApp : +256 774 553 518
Barua pepe : coordinator@burundihrdcoalition.org

Kiingereza
Marie Louise Baricko
Rais wa vuguvugu la Inamahoro
WhatsApp : +250 787 853 296
Barua pepe : mlbaricako@gmail.com

Kiswahili
Léonce Niyongabo
WhatsApp : +255 749 342 962
Barua pepe : niyongabol@gmail.com